

Petar Selem
**KAZALIŠTE KAO
 PRIVREMENO ODMORIŠTE?**

Georgij Paro
RAZGOVOR S MILETIĆEM, Disput, Zagreb 1999.

Prekrasne su knjige zacijelo napisali i ljudi koji su život i stvarnost proživjeli isključivo u mašti, koji su svi-
 jet gledali kroz čarobne izmaglice vlastite udaljenosti. I svaka im čast. Ali, kad je o pisanju o kazalištu riječ, o
 kazalištu, toj najstvarnijoj i od stvarnosti najudaljenijoj
 od svih umjetnosti, postoji nešto što bih nazvao nezamje-
 njivim otiskom iskustva. Kao da je tu, upravo tu, u kaza-
 lištu, pregrada između viđenog i doživljenog naizgled
 tako neznatna, i zaista, riječ je o metar ili dva što gledališ-
 te dijele od pozornice, ipak tako značajna, tako odlučna.

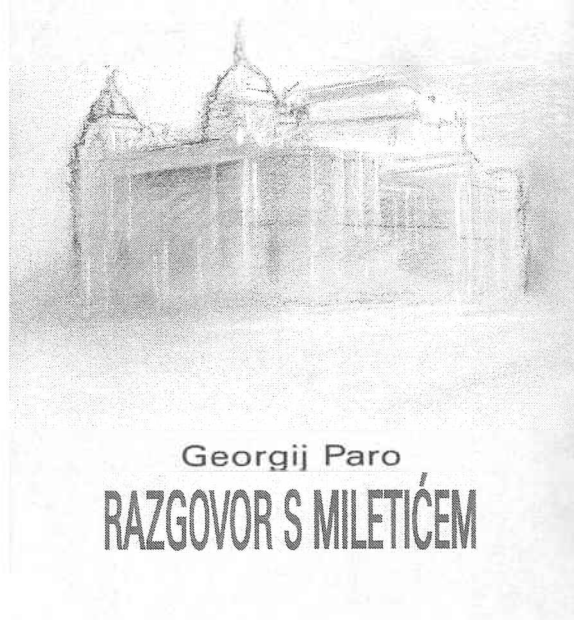
Čitajući našu suvremenu teatrološku proizvodnju u
 namjeri odabira za Nagradu "Marko Fotez" pročitao sam
 nekoliko lijepih i vrijednih knjiga. Pa ipak, zastao sam
 samo na jednoj, na onoj koja je nosila otisak stvarnog
 iskustva, na kojoj se, da parafraziram Camusa, osjećala
 težina kazališnog dekora. To je knjiga Georgija Para
Razgovor s Miletićem.

U čemu je njena razlika od drugih, zacijelo i zna-
 lačkije pisanih i stručnije utemeljenih knjiga?

Nije riječ samo o kutu gledanja, o činjenici da ta knji-
 ga gleda kazalište iznutra, iz njegova kreativnog procesa,
 dok ga druge gledaju izvana, s objektivističko-kritičkog
 zrenika. Riječ je o naravi samog diskursa.

Ta iskustvena činjenica, to mjesto unutra i taj pogled
 iznutra, ulaze u sam diskurs, prožimaju ga, mijenjaju
 njegov ritam, uvjetuju njegove sinkope, ispunjavaju ga
 nekim *basso continuum*, koji traje i ustraje kao oslonac
 misli, kao temeljac svakog nauma. I još nešto, unosi u
 diskurs blagi i fini odmak relativizma. Diskurs nema
 namjeru da bude konačan, da nešto utvrdi i procijeni. U
 njemu je uvijek, u njegovoj naravi, neki otvoreni upit,
 neko priznanje: tako sam ja radio, tako sam ja vidio i
 osjetio, mene je to tako obuzelo. Ali, to ne znači da nisu
 moguća i drukčija gledanja i druge neke nakane.

Odmak u diskursu ne znači odsutnost strasti, uvje-
 renja, i punog zaloga sebe. Naprotiv. Iskustvenost je vrlo
 složen pojam, koji s raznih strana ostavlja otiske na
 diskursu. Iskustvenost je i sumnja i uvjerenje, i hladnoća

i strast. Ali, sva ta različita lica imaju čvrsto i neporecivo
 pokriće.

To isto pokriće koje ćete osjetiti čitajući tekstove
 Stjepana Miletića, Marka Foteza, Tita Strozija, Fabijana
 Šovagovića pa i Branka Gavella, unatoč njegovoj
 njemačko-filozofskoj školi, koja nije mogla izbjeći zaht-
 jevima možda prevelike sustavnosti i teoretizacije.

Ne mislim prepričavati sadržaj knjige Georgija Para.
 Promiču kroz nju krokiji o piscima, tekstovima, glumci-
 ma, scenografima, neki pandan onoj Atačevoj likovno-
 kazališnoj portretistici, posebice mislim na one starceve
 portrete "u pokretu", "u sekvencama". I portreti ove
 knjige su u pokretu. Ali, prisjetit ću se jedne anegdote iz
 dijela knjige koji se odnosi na američke uspomene.

Paro priča kako je na putu prema kazalištu, prema
 pokusu, naišao na nekog mladića, blijedog, prodorna
 pogleda, čija se desna ruka nečim nemirno poigravala u
 džepu, vjerojatno nožem. Mladić ga oslovljava, prati ga,
 idu jedan uz drugoga, onda mu mladić kaže da ipak ima
 nešto što se ne može odabrati, a to je trenutak smrti. I
 pita ga što misli, što će biti poslije, kamo će poslije smrti.
 Hod se nastavlja, prema kazalištu. Tijelo uz tijelo,
 očekuje udarac, ubod, ništa. Ukazuje se konačno kaza-
 lište, iza staklenih vrata vide se glumci koji vedro
 gestikuliraju čekajući probu. Kazalište kao utočište, kao
 svjetlo života, kao predah i izlaz iz noći smrti. Korak
 unatrag, da bi se otvorila vrata, sva se kazališna vrata
 otvaraju prema van. Udarca nema, kao da je svjetlo kaza-
 lišta obuzelo i čudnovatog pratitelja. Ulazak je uspio,
 utočište se otvorilo. A iza staklenih vrata, na njih nalije-
 pljeno lice pratitelja koji maše.

Je li zaista kazalište i naše jedino privremeno
 odmorište u tjeskobi što nas okružuje?